

A Debreceni Ítéltábla Debrecenben, a 2023. február 08. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A garázdaság vétsége miatt Terhelt1 és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 2022. szeptember 28. napján meghozott 7.Bpkf.551/2022/4. számú – ügyészi indítványt elutasító – végzését megváltoztatja, és megállapítja, hogy az ügyészséget a másodfellebbezés joga megilleti, egyúttal a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 7.Bf.654/2021/12. számú végzésének jogerősítési záradékát hatályon kívül helyezi.

Az ítéltábla felhívja a törvényszéket, hogy valamennyi jogosultat tájékoztassa a jogorvoslati jogra történő kioktatás mellett a másodfellebbezés lehetőségére.

A végzés ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A büntetőügyben másodfokon eljáró törvényszék a rendelkező részben foglalt végzésével a 2022. május 18. napján kihirdetett és jogerőre emelkedett 7.Bf.654/2021/12. számú végzése tekintetében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség Bf.1548/2021/11. számú, e végzés jogerősítő záradékának hatályon kívül helyezésére és e végzéssel szemben másodfellebbezés lehetőségének biztosítására irányuló indítványát elutasította. A törvényszék jelen végzésében is kiemelte, miszerint a törvényszék álláspontja szerint, a terhelt cselekménye – a kihívóan közösségellenesség hiánya okán – garázdaság bűncselekményeként nem volt értékelhető, a vádlottak tettelegességükkel a testi sértés vétségét valósították meg, vagyis a vádirati minősítéstől – melyet az elsőfokú bíróság is magáé tett – eltérően minősítette Terhelt1 és Terhelt2 terhelt cselekményét. Ezen deliktum ugyanakkor magánindítványra büntetendő, azonban a sértett megfelelő kioktatást követően akként nyilatkozott, hogy nem kíván magánindítványt előterjeszteni az elkövetőkkel szemben, emiatt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 567.§ (1) bekezdés g) pontja alapján az eljárás megszüntetéséről kellett rendelkezni. Hivatkozott rá a másodfokú bíróság, hogy a Be. 615. § (1) bekezdése és a Be. 627. § (1) bekezdése, mint ahogyan a kialakult bírói gyakorlat (BH2020. 139.) alapján nyilvánvaló: a minősítésbeli ellentét az első- és másodfokú ítéletben nem lehet alapja a harmadfokú eljárásnak. Éppen ezért nem kell felmentő rendelkezést hozni

akkor, ha a bíróság a vádlott(ak) bűnösségét a vádirati tényállás alapján állapítja meg úgy, ha azt a vádtól eltérően minősíti, minthogy a vádirati minősítés a bíróságot nem köti. Kiemelte a törvényszék, hogy amennyiben a másodfokú bíróság a vádlott egy cselekményével elkövetett garázdaság bűntettével valóságos alaki halmazatban álló rongálás vétsége miatt magánindítvány hiányában szünteti meg a büntetőeljárást, a fellebbezés a törvényben kizárt (BH2020. 101.). A kifejtettek tükrében a törvényszék álláspontja szerint helyesen járt el akkor, amikor az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a testi sértés vétsége miatti eljárást megszüntette, illetve akkor is, amikor határozata ellen nem biztosította a másodfellebbezés lehetőségét, emiatt a főügyészségi indítvány elutasítása felől rendelkezett.

[2] A törvényszék fellebbezést elutasító végzése ellen törvényes határidőn belül a főügyészség élt fellebbezéssel az ügyészi indítványt elutasító végzés megváltoztatása, és a főügyészség által benyújtott indítványnak helyt adva a Miskolci Törvényszék 7.Bf.654/2021/12. számú végzés jogerősítő záradékának hatályon kívül helyezése érdekében azzal, hogy biztosítsa ez utóbbi végzéssel szemben a fellebbezés lehetőségét. A főügyészség álláspontja szerint a másodfokú bíróság határozatának [19] bekezdésben foglalt indokai alapján nem az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére, és a cselekmény testi sértés vétségeként való értékelésére, majd pedig a tekintetben a magánindítvány hiánya folytán az eljárás megszüntetésére kellett volna, hogy sor kerüljön, hanem a garázdaság vétsége tekintetében a másodfokú bíróságnak felmentő ítéletet kellett volna hoznia. Az ügyészség hivatkozott arra is, hogy a Miskolci Törvényszék 7.Bf.654/2021/12. számú végzése – szemben a jelen fellebbezéssel támadott, indítvány elutasításáról rendelkező végzés indokaival – a Be. 615. § (2) bekezdése és a Be. 456. § (1) bekezdése, valamint éppen a törvényszék által is citált bírói gyakorlat (BH2020. 139.) alapján ügydöntő határozatnak tekintendő, amely az elsőfokú bírósággal ellentétes döntést tartalmaz. Ezen túl iratellenes a törvényszék azon érvelése is, hogy a konkrét ügyben a vádlottak bűnösségét a vádirati tényállás alapján állapította meg, csupán a jogi minősítést érintően helyezkedett eltérő álláspontra. A másodfokú eljárás eredményeképp a törvényszék ugyanis mellőzte a [12] bekezdésében foglaltakat, nevezetesen azt, hogy a vádlottak kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartása alkalmas volt arra, hogy másokban megbotráncolást, riadalmat keltsen, ezen túl pedig a vádlottak bűnösségének megállapítására sem került sor, hiszen velük szemben az eljárást megszüntette, ráadásul egy olyan cselekmény miatt, amely a magánindítvány hiánya folytán nem képezte a vád tárgyát.

[3] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.431/2022/2. számú átiratában az ügyészség fellebbezését helyes indokainál fogva fenntartotta, és a fellebbezéssel támadott végzés akként történő megváltoztatását indítványozta, hogy a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség 2022. augusztus 08. napján kelt Bf.1548/2021/11. számú, a jogerősítő záradék hatályon kívül helyezésére irányuló indítványának adjon helyt, a Miskolci Törvényszék 2022. május 18. napján kelt és jogerőre emelkedett 7.Bf.654/2021/12. végzésének jogerősítő záradékát helyezze hatályon kívül és biztosítsa a másodfokú határozattal szemben a másodfellebbezés lehetőségét. Álláspontja szerint másodfokon eljáró bíróságnak kizárólag abban kellett volna állást foglalnia, hogy a vádlottak cselekvősége kimerítette-e a garázdaság vétségének tényállását, avagy nem, és a vádlottak cselekvőségét nem minősíthette volna át könnyű testi sértésnek. Ily módon, ha a Miskolci Törvényszék arra a meggyőződésre jutott a vádlottak által tanúsított magatartás megítélésakor, hogy a garázdaság vétségének törvényi tényállási eleme, nevezetesen a kihívóan közösségellenesség hiányzik, felmentő rendelkezést

kellett volna hoznia. Utalt rá, hogy bár a Be. 615. § (1) bekezdése valóban „a másodfokú bíróság ítélete ellen” biztosítja a másodfellebbezés lehetőségét, de ennek – mint ahogy a Debreceni Ítéltábla Bhar.II.315/2022/7. számú határozatában is kifejtette – nincs döntő jelentősége, mert a Be. 615. § (2) bekezdés d) pontja szerinti eljárás megszüntetésére egyéb rendelkezések mellett ítéletben, de önmagában végzésben is sor kerülhet. Erre tekintettel a Miskolci Törvényszéknek a sérelmezett végzés 2. oldal utolsó bekezdésében foglalt érvelése sem foghat helyt. A fellebbviteli főügyészség szerint ugyanezen okból nem alkalmas a másodfokú álláspont alátámasztására a törvényszék által hivatkozott BH2020. 139. számú, egy nem ügydöntő végzés elleni fellebbezést elbíráló másodfokú határozat elleni fellebbezés kizártságát elemző jogeset, mint ahogyan alaptalan a BH2020. 101. számú jogesetre hivatkozó utalása is, hiszen abban az ügyben a bíróság a vádlottnak az egy cselekményével elkövetett garázdaság büntetvével valóságos alaki halmazatban álló rongálás vétsége miatti – magánindítvány hiánya okán történt – büntetőeljárás megszüntetésénél zárta ki fellebbezés lehetőségét.

[4] A fellebbviteli főügyészség indítványára az arra jogosultak részéről észrevétel nem érkezett.

[5] Az ügyészség fellebbezése alapos.

[6] A másodfokú bíróság ítélete (*ügydöntő határozata*) ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén.

[7] Ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság

- a) olyan vádlott bűnösségét állapította meg vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett vagy vele szemben az eljárást megszüntette,
- b) az elsőfokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette,
- c) a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.

Nem tekinthető ellentétes döntésnek, ha a vádlott egy cselekménye több bűncselekményt valósít meg, és erre figyelemmel a másodfokú eljárásban az elsőfokú bíróság által megállapított minősítés megváltoztatásának lett volna helye [Be. 615. § (1)-(2a) bekezdés].

[8] Az ítéltábla kiemeli, hogy jelen ügyben a törvényszék által hivatkozott BH2020. 139. számú eseti döntés nem alkalmazható, mivel az a másodfellebbezés lehetőségét kifejezetten csak a nem ügydöntő végzések esetében teszi kizárttá. A törvényszék indokaival szemben azonban e jogeset éppen azt deklarálja, hogy a másodfokú bíróság határozatával szemben bejelenthető másodfellebbezés csak ügydöntő határozattal szemben érvényesíthető. A Be. 456. § (1) bekezdése értelmében az ügydöntő határozat – mint ahogy jelen esetben is –

a vádról, illetve a terhelt büntetőjogi felelősségéről, a büntetőjogi következményekről vagy ezek hiányáról tartalmaz döntést.

[9] Az ítéltábla megállapítása szerint – maradéktalanul egyetértve az ügyészi állásponttal – a másodfokú bíróság valóban a másodfellebbezés jogát megnyitó eltérő döntést hozott, mert ténylegesen a terhelték bűnösségéről döntött a társtettesként elkövetett garázdaság vétsége [Btk. 339. § (1) bekezdés] kapcsán, amit nem lehet eltérő minősítéssel elfedni.

[10] Kétségtelen, hogy a törvényszék által hivatkozott BH2020. 101. számú döntés alapján nincs helye harmadfokú felülbírálatnak, amennyiben a másodfokú bíróság a vádlott egy cselekményével elkövetett garázdaság büntetével valóságos alaki halmazatban álló rongálás vétsége miatt magánindítvány hiányában szünteti meg a büntetőeljárást, a fellebbezés a törvényben kizárt.

Jelen ügyben azonban nem erről az esetről van szó, mivel ezen közzétett jogesetben a bíróság egymással valóságos alaki halmazatban álló bűncselekmények (garázdaság büntette és rongálás vétsége) közül kizárólag a rongálás vétsége tekintetében hozott – valóban magánindítvány hiánya miatt – eljárást megszüntető döntést. A garázdaság büntette tekintetében a terhelt bűnössége megállapításra került, a másodfokú bíróság a garázdaság büntette tekintetében nem foglalt az elsőfokú bíróságtól eltérően állást, azaz ellentétes döntés nem született.

[11] A Miskolci Törvényszék a 7.Bf.654/2021/12. számú végzésének [18]-[19] bekezdéseiben éppen arról adott számot, hogy a vádlottak bűnösségét tényállási elem – a kihívóan közösségellenesség – hiánya miatt nem lehetett megállapítani a társtettesként elkövetett garázdaság vétségében. Ebben az esetben a Be. 606. § (1) bekezdésével a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja szerinti – bűncselekmény hiánya miatti – felmentő rendelkezés meghozatalára kellett volna, hogy sor kerüljön, amely a kifejtettek tükrében - szükségszerűen az ellentétes döntés nyomán - a másodfellebbezés lehetőségét megnyitja. A vádiratban a terheltnek felrótt bűncselekményben a bűnösségnek az elsőfokú bíróság által megállapított tények mellőzése mellett történt megállapításának hiánya ugyanis a bűnösség kérdésében való eltérő állásfoglalást jelent, ami pedig a Be. 615. § (2) bekezdés b) pontja alapján ellentétes döntés.

[12] Ezzel szemben a törvényszék – látszólag ezen bűncselekmény minősítésének megváltoztatásával – olyan bűncselekmény – testi sértés vétsége [Btk. 164. § (1), (2) bekezdés] – miatt szüntette meg az eljárást, amely miatt a vádlottakkal szemben a Btk. 30. § a) pontja szerinti büntetőjogi felelősségre vonás akadályai között taglalt magánindítvány hiánya miatt az eljárás eleve meg sem indult, ily módon emiatt sem vádemelésre, sem pedig az elsőfokú bíróság általi elítélésükre nem kerülhetett sor. A másodfokon eljáró törvényszék ezáltal eljárási szabályt sértett, amikor az elsőfokú bíróságával ellentétes döntésével szemben nem biztosított fellebbezési lehetőséget.

[13] Az ítéltábla a teljesség igényével rámutat arra, hogy a törvényszék végzésével szemben a Be. 627. § (1) bekezdése alapján nem volt helye fellebbezésnek, hiszen e jogszabályi rendelkezés az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyező és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasító végzés ellen biztosítja a fellebbezési jogot, ha a hatályon kívül helyezésre a törvényben kimerítő jelleggel meghatározott hatályon kívül helyezési okból került sor. A hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés lehetőségét a törvény korlátlanul nem, csak az alsóbb fokú bíróság ügydöntő, érdemi határozatát hatályon kívül helyező fellebbviteli végzések esetében biztosítja.

[14] Az ügyészségnek a Miskolci Törvényszék 7.Bf.654/2021/12. számú végzése jogerősítő záradékának hatályon kívül helyezésére és e végzéssel szemben másodfellebbezés lehetőségének biztosítására irányuló indítványa azonban alapos, hiszen a bírósági gyakorlat egységes abban, hogy a jogerősítési záradékkal tévesen ellátott bírósági határozattal szemben nincs helye felülvizsgálatnak, a záradékot az alapügyben eljáró bíróság hatályon kívül helyezheti (BH2015. 151.). Nincs helye az ítélet jogerőre emelkedése megállapításának mindaddig, amíg az érdekelt az őt megillető perorvoslati jogát nem gyakorolhatta (BH1985. 258. I.). Ilyenkor ugyanis a határozat egyáltalán nem lett jogerős. A jogerősítési záradék hatályon kívül helyezése így nem hoz létre új helyzetet, hanem csak a törvényes állapothoz való visszatérést szolgálja. A másodfokon eljáró törvényszék ügydöntő határozata pedig annak meghozatalakor a Be. 458. § (2) bekezdés a) pontja szerint nem lett jogerős, mivel azzal szemben a Be. 615. §-a alapján fellebbezésnek van helye.

[15] A Be. 459. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy az egyesbíró vagy a tanács elnöke az ügydöntő határozat jogerőre emelkedését követően a határozatra vezetett záradékkal tanúsítja az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésének a tényét és a jogerőre emelkedés napját (a jogerősítési záradék). A jogerő tehát **a határozat** azon tulajdonsága, hogy rendes perorvoslattal nem támadható meg, és az elbírált vád vonatkozásában irányadóvá válik mindenki számára, ideértve a más bíróságot vagy a más hatóságot is. A Be. 459. § (1) bekezdésében írt jogerősítési záradék nem a jogerő létrehozása, hanem a törvény alapján beállt jogerő tényszerű megállapítása, valójában egy deklaratív aktus, annak rögzítése, hogy **az ügydöntő** határozat - törvényi rendelkezés folytán - jogerőre emelkedett.

[16] Különböző azonban a jogorvoslati jog gyakorlásának törvény ellenében történő nem biztosítása és az, ha a jogosult a jogorvoslati jogát gyakorolhatta, de azt érdemben nem bírálták el. A törvény által biztosított jogorvoslati jog megnyílása és biztosítása vezethet a Be. 458. §-a alapján beálló jogerőhöz, amely „res iudicata”-hatás kiváltására alkalmas. Ehhez képest a törvény szerint lehetővé vált jogorvoslat biztosításának hiánya az említett jogerőhatás kiváltására sem lehet alkalmas. Ilyen esetekben van lehetőség a határozatra tévesen fellebbezett jogerősítési záradék hatályon kívül helyezésére és ekként a törvényes állapot helyreállítására (BH2023.3.).

[17] A kifejtettek alapján az ügyészség fellebbezése eredményre vezetett, ezért az ítéltábla a törvényszék végzését a Be. 614. § (4) bekezdés szerinti tanácsülésen eljárva a Be. 614. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Be. 606. § (1) bekezdésével a Be. 462. §-ában foglaltak alapján a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta.

Debrecen, 2023. február 08.

Dr. Gömöri Olivér s.k. a tanács elnöke Dr. Répássy Árpádné dr. Német Laura s.k. előadó bíró,
Dr. Horváth Péter s.k. bíró